

Paatsjoen-Nellimin kyläyhdistys ry

KYLÄSUUNNITELMA

2015-2020

11.12.2015

PAATSJOEN-NELLIMIN KYLÄSUUNNITELMA

Paatsjoen-Nellimin kyläyhdistys ry:n olemassa olevaa kyläsuunnitelmaa on päivitetty Ideat kehiin –Inarin kylien esiselvityshankkeen aikana yhteistyössä kyläyhdistyksen ja kylän asukkaiden kesken. Kyläsuunnitelman aloituspalaveri pidettiin Nellimissä 7.8.2015 kyläyhdistyksen hallituksen kokouksen yhteydessä. Kyläyhdistys on suunnitellut kyläsuunnitelmaa nykytila-analyysin pohjautuen 19.9.2015. Ideat kehiin esiselvityshanke järjesti avoimen kylätapaamisen 23.10.2015 Erähotelli Nellimissä. Tilaisuuden tavoitteena oli saada aikaan keskustelua kyläläisten kesken kylän tulevaisuudesta. Tilaisuudessa käytettiin metodina tulevaisuusverstasta, jolla saatiin kartoitettua asukkaiden toiveet palveluiden ja kylän yhteisen toiminnan suhteen. Työpajassa kyläläisten tuotettua materiaalia on kirjattu kyläsuunnitelmaan.

Ideat kehiin -esiselvityshanke on Inarin kunnan elinkeinojen kehittäjän Elinkeinot & kehitys Nordica hallinnoima hanke, jonka rahoittajana toimii Leader Pohjoisin Lappi. Esiselvityshankkeen toiminta-aikana (15.7–31.12.2015) selvitetään Inarin kylien kehittämis- ja investointitarpeet.

ERÄMAAKYLÄ INARIJÄRVEN RANNALLA

Nellim on pienehkö, mutta vireä noin 170 asukkaan kylä Inarijärven koilliskolkassa. Matkaa Ivalosta, Inarin kuntakeskuksesta kertyy 43 kilometriä mäkistä ja mutkikasta vanhaa Jäämerentietä pitkin, jonka jälkeen olet Nellimissä, Inarijärven rannalla, erämaitten keskellä. Nellim tunnetaan mutkaisen tien päässä olevana vireänä kolmen kulttuurin kylänä, joka sijaitsee Venäjän rajan läheisyydessä.

Kyläläiset ja matkailijat viihtyvät hyvin Nellimissä ja yksi tärkeimmistä arvotekijöistä on luonto sekä Inarijärvi ja sitä ympäröivät vaaramaisemat. Sijainti Inarijärven rannalla takaa hienot hiihto- ja retkeilymaastot sekä upeat olosuhteet revontulien katseluun. Iso Inarijärvi houkuttelee kesäisin myös vesillä liikkumiseen ja kalastukseen. Kessin ja Tsarmitunturin erämaa-alueet järvineen, jokineen ja koskineen tarjoavat hyvät mahdollisuudet vaellusretkiin. Tsarmin kauniista maisemista löytyvät kaikki Lapin luonnon piirteet, joita kulkija etsii. Nellim-Paatsjoki alue on Inarin vanhimpia asuttuja alueita.

Merkkejä esihistoriallisesta asutuksesta on aina kivikaudelta noin 8000 vuotta sitten. Kylä ja sen ympäristö onkin valtakunnallisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävää seutua. Paatsjoen-Nellim kylän synty ja elämä ovat saaneet alkunsa kalastuksen, poronhoidon ja metsästyksen ympäriltä.

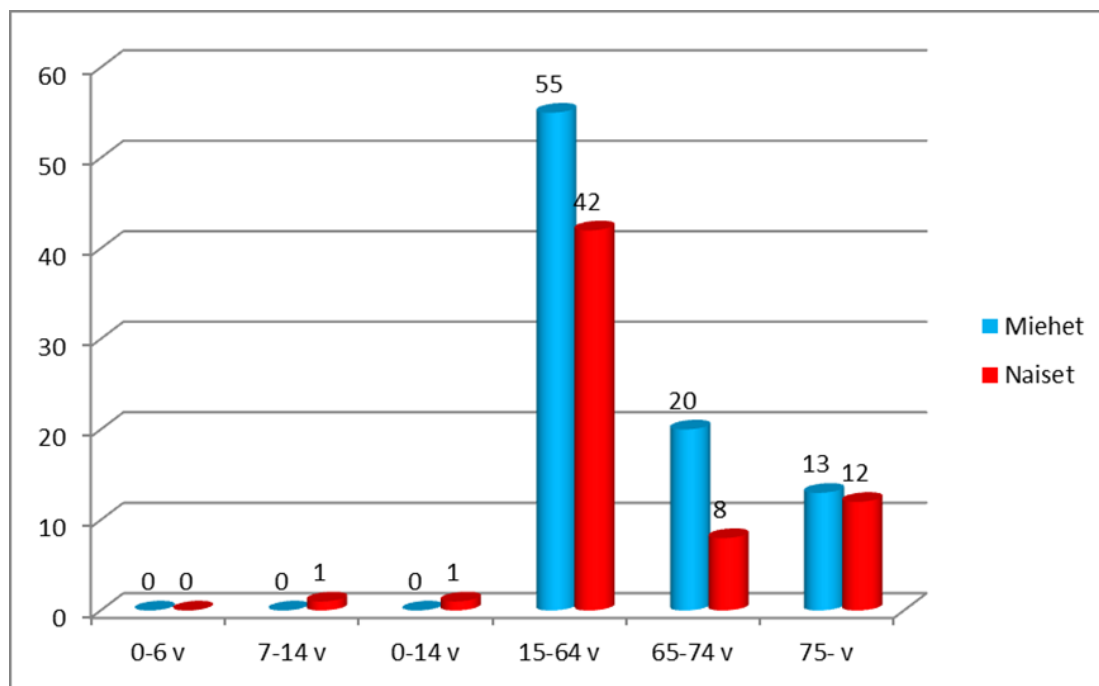
Tutustumiskohteina Nellimin alueella ovat muun muassa Paatsjoen sillalta avautuvat maisemat niin Suomen kuin Venäjän puolelle, Rautaportin historiapolku ja Nellimin ortodoksinen Pyhän Kolminaisuuden ja Trifon Petsamolaisen kirkko. Kirkko on valmistunut vuonna 1987 ja sen on rakennuttanut Koltta-asiain kannatusyhdistys ry, joka on lahjoittanut rakennuksen Lapin ortodoksiselle seurakunnalle.

Rautaportille johtava historiapolku kertoo alueen asutuksesta sekä sota-ajan tapahtumista. Rautaportin historiapolku johtaa Paksuvuonosta entisöidylle uittorännille. Rautaportti on jylhä, kallio-seinämien ympäröimä lahdelma ja se oli sotien aikaan (1939–1944) strategisesti tärkeä. Lahden molemmille puolille rakennettiin linnoituksia Jäämerelle johtavan tien puolustamiseksi. Alueella on vielä paljon toisen maailmansodan aikaisia rakennelmia.

”KOLMEN KULTTUURIN KOHTAUSPAIKKA”

Kylä tunnetaan kolmen kulttuurin kohtaauspaikkana sillä Nellimin asukkaat koostuvat inarinsaamelaisista, kolttsaamelaisista ja suomalaisista. Meidän aikamme Nellimin kyläkeskus on muodostunut inarinsaamelaisten asetuttua Nellimvuonon pohjukan rannoille 1870-luvulla. Suomalaisväestöä kylään alkoi muuttaa 1920–1930 -luvuilla savottatöihin. Samoihin aikoihin rakennettiin Jäämerentie. Tie oli valmistuttuaan ahkerassa käytössä, sen kautta tuli Suomeen elintarvikkeita ja elinkeinoelämän tarvitsemia raaka-aineita. Sitä pitkin vietiin pääasiassa puuteollisuuden tuotteita maailmalle. Väli rauhan aikana koko Suomi oli riippuvainen Jäämerentiestä. Toisen maailmansodan jälkeen 1940-luvulla kylälle asutettiin Petsamon Lapinkylän kolttsaamelaiset evakkoretkensä päätteeksi.

Asukkaita vuoden 2013 lopussa Nellimin kylässä oli yhteensä 151, joista alle 15-vuotiaita oli 2 henkilöä. Aikuisväestöstä noin 2/3 osaa on työikäisiä. Vapaa-ajan asukkaita on suunnilleen saman verran kuin vakinaisia asukkaita ja varsinkin kesällä kylällä liikkuu huomattavasti enemmän ihmisiä.

Kuvio 1. Nellimin alueen väkiluku 31.12.2013, Lapin liitto

Väestörakenteen kehittyminen on kääntynyt kylässä myönteiseen suuntaan. Kylään on muuttanut vuosien 2014-2015 aikana uutta väestöä. Huomioitavaa on, että kylässä oli vuonna 2013 yksi alle kuusivuotias ja tänä vuonna (2015) heitä on jo kuusi (laskettu elokuussa 2015). Nellimiin on tullut uusien kyläläisten myötä mm. uutta yritystoimintaa. Kyläläiset ja osa kylän yrityksiä on mukana suunnittelemassa kyläkuva ja ideoimassa kylän toimintoja.

NELLIM ON ITÄISEN JA LÄNTISEN SAAMELAISKULTTUURIN KOHTAUSPAIKKA.

Avoimessa kylätyöpajassa nousi esille myös tarve inarinsaamelaiden kulttuurin ja kielen elvyttämiseen sekä kulttuurimuistojen tallentamiseen. Esille nousi ajatus hankkeesta, jolla saataisiin inarinsaamelaisen kulttuurin, ruoan, käsityön, kalastuksen, poronhoidon ja asuinpaikan esilletuominen mm. kirjallisuuden avulla.

➤ Inarin kylien esiselvityshankkeen toimenpide-ehdotus

Hankkeesta on luvattu selvittää kyläläisille, millaisia tukimuotoja edellä mainittuun teemaan on mahdollista hakea hankerahoitusta. Leader Pohjoisimman Lapin Peloton Pohjoisin -strategiassa saamelaisväestö on huomioitu omana painopisteenään. Saamelaisväestöä halutaan innostaa omista tarpeista ja lähtökohdista käsin alueensa kehittämiseen. Samalla edesautetaan alueen elinvoimaisuuden vahvistumista sekä kielen ja kulttuurin säilymistä. Myös mahdollista rahoitusta voi tiedustella museovirastosta, joka on myöntänyt rahoitusta myös kolttakulttuurin säilyttämiseen.

Kolttasaamelaisten asioiden hoitamista ja kolttasaamelaisten etujen valvomista hoitaa vuosisatoja vanha kolttien kyläkokousjärjestelmä. Kolttien kyläkokouksien ja kolttaneuvostojen toiminta perustuu kolttalakiin, jonka tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia sekä ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria. Kolttien kyläkokouksia on Nellim-Keväjäjärvi ja Näätämon kolttaluilla. Kyläkokouksissa käsitellään kolttasaamelaisten elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevissa laajakantoisissa tai periaatteellisissa asioissa. Molemmilla luilla on oma kolttaneuvostonsa, johon edustajat on valittu kolttien kyläkokouksissa

KYLÄN PALVELUT JA ELINKEINOT

Julkiset palvelut sijaitsevat Ivalossa Inarin kuntakeskuksessa. Inarin kunnan kirjastoauto tuo kirjastopalvelut kylälle kerran kahdessa viikossa. Kunnan terveydenhoitaja on tavattavissa kylässä Kerhotalolla kerran kahdessa viikossa aamupäivisin, jolloin myös vanhusten kerho kokoontuu. Lisäksi Inarin kunnan terveyden- ja kodinhoitaja käyvät kylällä palveluja tarvitsevien asukkaiden luona. Posti jaetaan maanantaista perjantaihin.

Koululaiset kuljetetaan taksikuljetuksella Ivalon keskustaan, jossa sijaitsevat ala- ja yläaste sekä lukio. Julkisen liikenteen puuttuessa on kyläläisten toiveena ollut, että koulukuljetuksiin voisi osallistua muutkin kylän asukkaat. Pyhän Kolminaisuuden ja Trifon Petsamolaisen kirkossa järjestää Lapin ortodoksinen seurakunta ortodoksisen kirkon palveluja. Luterilaisen kirkon palvelut järjestää Inarin seurakunta.

Nellim on poronhoitoaluetta ja alueella toimii kaksi paliskuntaa; Ivalon- ja Paatsjoen-paliskunnat. Nellimin tokkakunta kuuluu Ivalon Paliskuntaan. Toimeentulon lähteinä ovat kylässä perinteiset elinkeinot poronhoito ja kalastus, lisää toimeentuloa saadaan myös marjastuksesta ja metsästyksestä. Kylässä matkailijoiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta ja sen myötä useampi saa ainakin osa-aikaisen elinkeinon. Tämä luo hyvät puitteet niin yritystoiminnan- kuin tapahtumien kehittämiseksi sekä talkoiden toteuttamiseen kylän ja kyläläisten hyväksi. Kylään on tullut monta uutta yritystä 2010-luvulla ja ne työllistävät kausiluontoisesti jopa 40 henkilöä. Kylän ulkopuolella työssäkäyviä on noin 12 %.

Nellimin kylällä olevat yksityiset yritykset /palvelut	
ohjelmapalvelut	moottorikelkkojen, veneiden, kanoottien ja kajakkien vuokraus
hotelli- ja majoituspalvelut	ammattikalastus
porotalous	poronlihaa ja lihajalosteet
käsityöläisyys	traktoriurakointi
rakennuspalvelut	taksipalvelut

Kuvio 2. Nellimin kylällä olevat yksityiset yritykset /palvelut

AKTIIVISTA YHDISTYSTOIMINTAA

Kylässä toimii kolme yhdistystä: Paatsjoen-Nellimin kyläyhdistys ry, Itä-Inarin Erä- ja kalamiehet ry sekä Voimistelu- ja urheiluseura Nellimin Pyry ry. Yhdistystoiminta on Nellimissä aktiivista ja yhteistyö muiden yhdistyksien kanssa on toimivaa. Yhdessä tekeminen on ollut kyläyhteisöä lujittavana voimana ja talkoohenkeä on aina löytynyt kylästä. Tästä on osoituksena kylän vuotuiset tapahtumat, jotka on järjestetty yhteistyössä eri yhdistysten kanssa: kahdet uistelukilpailut, rännitapahtuma, Pyhittäjä Trifon Petsamolaisen pyhinvaellusjuhlan kyläjuhla, hirvipeijaiset, pilkkikilpailut sekä keväisin hiihtoretkeä. Lisäksi yhdistykset järjestävät muita pienimuotoisempia tapahtumia.

Kyläyhdistyksen viimeksi käynnistämä kylän kehittämishanke on ollut vuonna 2012. Siinä tavoitteena oli saada kylä elinvoimaiseksi sekä Nellimin tiehanke käyntiin. Hankkeen aikana tehtiin pienimuotoisia toimenpiteitä kylän kehittämiseksi, kuten maisemaraivauksia ja kylän omat nettisivut. Puoli vuotta kestäneen hankkeen aikana kylällä pidettiin keskusteluiltoja ja toteutettiin kyläkysely vakinaisten ja lomaa-asukkaiden tarpeiden selvittämiseksi. Kyselyn pohjalta laadittiin Nellimille kehittämissuunnitelma. Tuloksista kävi selvästi esille, että vaikka Nellimissä on hyvä asua, kylä kaipaa muutoksia. Ehdottomat ykköstoiveet olivat Nellimintien parempi kunto, kauppa/baari, polttoaineen saatavuus sekä kylän julkikuvan parannus: hoidetut tienvarret, satamiin penkkejä ja istutuksia, yhteinen tulistelupaikka rantaan.

TAVOITTEET

Kylästä on tehty viimeksi vuonna 2012 kylän kehittämissuunnitelma, jossa oli osana kyläkysely kyläläisille. Tuloksista kävi selvästi esille, että vaikka Nellimissä on hyvä asua, kylä kaipaa muutoksia. Ehdottomat tavoitteet ovat Ivalo-Nellimintien parempi kunto, kauppa/baari, polttoaineen saatavuus sekä kylän julkikuvan parannus: hoidetut tienvarret, satamiin penkkejä ja istutuksia, yhteinen tulistelupaikka rantaan. Tämän hetkisenä tavoitteena on saada kylän keskustan infrastruktuuri kuntoon. Kalasatama-alue tulee saada puisto- ja virkistysalueeksi.

Inarin kunnalla on meneillään Konkeloniemen kaavoitus ja sen kautta kylän matkailupotentiaalin kasvattamista tukevan majoitus- ja palvelurakentamisen kaavoitus kylän keskustan välittömään läheisyyteen. Toteutuessaan se toisi merkittävästi työtä myös rakentamisen alalle ja lisäisi palvelujen tarvetta kylään.

PAATSJOEN-NELLIM KYLÄN SWOT- ANALYYSI

Ideat kehiin –Inarin kylien esiselvityshankkeen aikana yhteistyössä kyläyhdistyksen ja kylän asukkaiden kesken laadittiin nykytila-analyysi. Nykytila-analyysin sekä avoimen kylätyöpajatyöskentelyn tuotosten yhteenvetona laadittiin nelikenttäanalyysi josta on nähtävissä kyläalueen haasteet ja mahdollisuudet kyläläisten näkemänä.

Tulevaisuustyöpajassa käytiin monenlaista keskustelua kyläläisten taholta. Keskeisin huolenaihe vanhusväestöllä oli, että palvelut eivät toimi ja ne viivästyvät lupauksista huolimatta. Kylältä puuttuvat edelleen sen vakinaisten ja loma-asukkaiden sinne kovasti takaisin kaipaamat kauppa ja polttoaineen myyntipiste.

Kylän heikkoudet • Ivalo-Nellim tien huono kunto • ei kauppaa, polttoainejakelua • palvelujen puute • postipalvelut tökkivät • kotipalvelun toimimattomuus • rakennustontit omakotitalokaavat • ”kyläraitin” pusikoituminen • huonot nettiyhteydet • urheilukenttä • ei julkista liikennettä (koulukuljetukseen myös muita matkustajia)	Kylän vahvuudet • ihana luonto, erämaa • Inari – erämaajärvi • Nellimjärvi • rauha ja hiljaisuus • tsarmitunturi • kylän lenkkipolut • metsästys, kalastus • marjastus • kylän hieno historia, kirkko, uittoränni • ruijankuru • Inarinsaamenkielinen yhteisö • monikulttuurisuus
Kylän mahdollisuudet • Matkailun mahdollisuus: luonto, rauha, hiljaisuus, erämaa • Elämän aitous: monikulttuurisuus järvimaiseman, erämaan ja kalastuksen hyödyntäminen matkailun autenttisuudessa • Tien ”pussinperä” • Inarinsaamelaisuuden profiilin nosto tapahtumiin sekä historian ja kulttuurin ”kirjasto”	Kylän uhat • Tien huono kunto, ”pussinperä” • väki vanhenee entisestään

Kuvio 3. Nellimin kylän SWOT – analyysi kyläläisten näkemänä.

TOIMENPITEET

Tavoitteista on muodostettu toimenpiteitä, joille mietitään aikataulu ja toteuttamistaho. Toimenpidesuunnitelmia työstettiin koko kylän avoimessa tulevaisuustyöpajassa 23.10.2015 sekä kyläyhdistyksen hallituksen toimesta. Tulevaisuustyöpajassa paikanpäällä oli 20 kyläläistä.

Tulevaisuudessa Nellimin kylä nähtiin monikulttuurisena kehtona, jossa paikalliset asukkaat, luonto ja kylän asutus elävät ”sopusuhteessa” matkailun ja erilaisten tapahtumien tulvassa. Tulevaisuustyöpajan ryhmätyönä työstettiin eteenpäin kyläläisten toimesta konkreettisia tuotoksia mm. ”pusikot pois” ranta/kalasataman kunnostus, päällystetty tie Ivalosta-Nellimiin sekä inarinsaamen kielen ja kulttuurin tunnettavuuden vahvistaminen.

Tulevaisuustyöpajan pohjalta laadittiin seuraavanlainen taulukko, jossa ilmenee kyläläisten ideoimat kylän tavoitteet ja toimenpiteet.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Aikataulu	Kuka/mikä toteuttaa	mahdollinen rahoitus
kylän satama-alue	erillinen toimenpidesuunnitelma yllä	2016 kesä-heinäkuu	Paatsjoen-Nellimin kyläyhdistys ry	Leader Inarin kunta
Ivalo-virtaniemen tien kunnostus	tien kunnostus/päällystys		ELY, Inarin kunta	
Inarinsaamen kielen ja kulttuurin tunnettavuuden vahvistaminen	kulttuurimuistojen tallentaminen, kirjasto, myyntipiste kirjoille, levyille, julisteille, tauluille. Kulttuurityöntekijän virka	idea	mahdollinen erillinen hankerahoitus	Museovirasto Leader
tapahtumien järjestäminen	siikajuhlat, lavatanssit, jokin tapahtuma, mikä? kulkijoita kiinnostaa Nellimiläinen elämänmeno	kesä 2016	yhteistyö kyläyhdistys ja paikalliset yrittäjät	Leader yksityiset sponsorit
teemaretkiä	geologiset, arkeologiset, hiljaisuus, saasteettomuus, saamelaisuus, paikallisuus	tulevaisuudessa	yhteistyö eri toimijoiden ja yrittäjien kanssa	Museovirasto Metsähallitus sponsorit
Sarmijärven vanha kolttatila	entisöidä pihapiiri		Inarin kunta/ELY	
Paatsjoen matkailutien eteneminen	Hankkeistettu, mutta tällä hetkellä hanke ”jäissä”		Inarin kunta	Inarin kunta

Kuvio 4. Toimenpidesuunnitelma 2015–2020

PAATSJOEN-NELLIM KYLÄN KÄRKIHANKE

Yhtenä Ideat kehiin -Inarin kylien esiselvityshankkeen tavoitteena on suunnitella kylien viihtyisyyttä lisäävien pienten investointikohteiden toteuttamista sekä työstää investointitarpeista yhteinen kärkihankeraportti. Kärkihankkeita jatkotyösetään lokamarraskuun aikana Ideat kehiin – esiselvityshankkeen toimesta yhteistyössä kyläyhdistyksen- sekä päätyöryhmä-jäsenten kanssa. Päätyöryhmän jäseniä ovat Inarin kunnan tekninen johtaja, Inarin kylien neuvoston nimeämä jäsen, hankkeen hallinnoija sekä kaksi hanketyöntekijää. Tekninen asiantuntija tekee tarvittavat asiakirjat kuten rakennuspiirustukset, kustannusarvion, lupa-asiat jne. Hankekoordinaattori kirjoittaa yhden yhteisen Inarin kylien kärkihankeraportin toimenpideohjelmiseen, joka sisältää yhden kyläkohtaisen kärkihankkeen.

Paatsjoen-Nellimkylän kärkihankkeeksi nousi kalasatama-alueen kunnostus. Alue tulee raivata ja maisemoida sekä rakentaa puisto- ja virkistysalueeksi aina rannalta lähtien ylös tielle saakka. Ranta-alueelle rakennetaan maisemaan sopiva laavu- tai kotarakennelma. Ylätasanne tehdään puistoalueeksi, jossa on istutukset ja penkit. Lapsille rakennetaan leikkipuisto hiekkalaatikoineen ja keinuineen. Näillä toimenpiteillä lisätään Nellimin kyläalueen viihtyisyyttä ja vetovoimaa luonto- ja kulttuurikohdekylänä. Kyläkohtainen kärkihankesuunnitelma lähetetään sähköisessä muodossa kyläyhdistykselle.

Nellimissä .../11.2015 Paatsjoen-Nellimin kyläyhdistys ry:n hyväksymänä

Helena Määttä

Arvi Koivistoinen

Rauno Saarimäki

kyläyhdistyksen puh.johtaja

hallituksen jäsen

hallituksen jäsen